

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3158/2017. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz eljárás tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint a Kúria Gfv.VII.30.048/2016/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Nagy Ügyvédi Iroda; 1088 Budapest, József krt. 9. III. em. 9., képviseli: Horváthné dr. Nagy Ildikó ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Csődtv.) pontosítását, valamint a Kúria Gfv.VII.30.048/2016/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy 2009. június 9-én benyújtott kérelemre indult eljárásban, az elsőfokú bíróság 2009. október 1-jén közzétett jogerős végzésével megindította az adós felszámolását. Az indítványozó hitelező 2009. november 4-én bejelentette a felszámolónak, hogy 50 000 000 Ft tőke és kamatai erejéig hitelezői igénye áll fenn, melyet a Csődtv. 57. § (1) bekezdés *b*) pontjában kért besorolni és nyilvántartásba venni. A megjelölt besorolási kategória indokaként előadta, hogy követelését az adós tulajdonában álló ingatlanon fennálló jelzálogjog biztosítja. A nyilvántartásba vételi díjat csak 2010. szeptember 24-én fizette be.
- [3] A felszámoló 2010. szeptember 24-én kelt bírósági beadványában kérte a hitelező követelését vitatott igényként elbírálni. A hitelező kifogásában azt sérelmezte, hogy a nyilvántartásba vételi díj átutalása ellenére a felszámoló nem vette nyilvántartásba a követelést.
- [4] Az elsőfokú bíróság 2011. február 15-én meghozott 1.Fpkh.13-2010-000116/6. számú végzésében az indítványozó hitelezői igényét elutasította. Kifejtette, hogy a felszámoló követelése nem minősíthető biztosított követelésnek, mert a zálogjogot a földhivatal a nyilvántartásában csupán széljegyként jegyzi, a biztosíték bejegyzésére nem került sor. A jelzálogjogot biztosító szerződésen kívül egyéb okirat az indítványozó követelését nem támasztotta alá, ezért a bejelentett igényt nem találta megalapozottnak. A végzés ellen az indítványozó nyújtott be fellebbezést. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltőábla 2012. január 19-én kelt 11.Fpkf.44.406/2011/7. számú végzésével az elsőfokú végzést hatályon kívül helyezte, és a bíróságot az eljárás megismétlésére kötelezte.
- [5] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság 2013. október 9-én, a vitatott hitelezői igény tárgyában az eljárást 1.Fpkh.13-2012-00029/12. számú végzésével a Debreceni Törvényszék előtt folyamatban lévő 9.G.40.115/2013. számú per jogerős befejezéséig felfüggesztette, mert álláspontja szerint e perben hozandó kérdés a vitatott hitelezői igény tekintetében előkérdésnek minősül. E végzés ellen az indítványozó nyújtott be fellebbezést, melyben kérte az eljárás folytatásának elrendelését. A Fővárosi Ítéltőábla 2014. október 9-én meghozott 11.Fpkf.43.353/2014/2. számú végzésében az elsőfokú bíróság felfüggesztő döntését helybenhagyta.
- [6] A Debreceni Törvényszék 9.G.40.115/2013/26. számú keresetet elutasító döntését a Debreceni Ítéltőábla Gf.IV.30.332/2014/9. számú jogerős ítéletével helybehagyta. A bíróság megállapította, hogy a felek között létrejött szerződések nem semmiek, nem ütköznek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régí Ptk.) 200. § (2) bekezdésébe.
- [7] A felszámoló a folytatni rendelt nem peres eljárásban továbbra sem ismerte el az indítványozó követelésének jogalapját és hivatkozott arra is, hogy az indítványozó igénybejelentése elkéssett, mert a regisztrációs díj befizetésére a felszámolás kezdő időpontját követő 180 nap elteltével került sor.

- [8] Az elsőfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 2015. január 12-én meghozott 1.Fpkh.13-2014-00295/4. számú végzésében kifejtette, hogy a hitelezői igény nyilvántartásba vételének feltétele a bejelentés és a nyilvántartásba vételi díj megfizetése, melyet a hitelezőnek határidőn belül kell teljesítenie. Jelen esetben a felszámolás közzétételének időpontja 2009. október 1-je volt. Az igénybejelentés jogvesztő 180 napos határideje 2010. március 29-én letelt, a hitelező azonban csak ezt követően 2010. szeptember 24-én fizette be a nyilvántartásba vételi díjat. Az elsőfokú bíróság ezért a hitelezői igényt elutasította.
- [9] Az indítványozó az elsőfokú bíróság végzése ellen fellebbezést nyújtott be. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 2015. szeptember 23-án meghozott 11.Fpkhf.43.719/2015/6. számú végzésében az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta és kötelezte a felszámolót, hogy a hitelező 50 000 000 Ft és annak 2008. március 1-jétől számított törvényes mértékű késedelmi kamatai összegű követelését határidőn belül bejelentett követelésként vegye nyilvántartásba és sorolja be *d)* kategóriába [Csódtv. 57. § (1) bekezdés *d)* pont]. Megállapította, hogy a jelen eljárásban a 2009. június 9-én előterjesztett eljárást megindító kérelem napján hatályos Csódtv. rendelkezését kell alkalmazni, mely szerint a jogvesztő határidő 1 év volt. Nem vitattott, hogy az indítványozó a 2009. október 1-jei közzétételt követő 40 napon belül bejelentette az igényét, és a nyilvántartásba vételi díjat csak az egy éves jogvesztő határidőn belül teljesítette, ebből következően követelését határidőn belül bejelentett követelésként kell nyilvántartásba venni.
- [10] A jogerős végzés ellen a felszámoló nyújtott be felülvizsgálati kérelmet utalva a Kúria BH2015.15. számú eseti döntésében (Kúria Gfv.VII.30.158/2013.) foglaltakra. A felszámoló álláspontja szerint a hitelezői igények határidőn belüli, határidőn túli csoportosításánál azt kell figyelembe venni, hogy az igényt bejelentő a hitelezővé válás mindkét feltételének eleget tett-e a Céglőnyben való közzétételtől számított 40 napon belül. Ebben az esetben fogadható el határidőn belül bejelentkezett hitelezőként, míg ha valamelyik feltételt a 40 napos határidőt követően, de még a jogvesztő határidőn belül teljesítette, akkor követelése csak a határidőn túl bejelentett hitelezői igények között vehető nyilvántartásba.
- [11] Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős végzés hatályában való fenntartását. Előadta, hogy igénybejelentésében kérte a felszámolót, hogy közölje hova és milyen összegű nyilvántartásba vételi díjat kell fizetnie. A felszámoló erre nem válaszolt, holott elvárható lett volna tőle a figyelmeztetés. Álláspontja szerint a Kúria BH2015.15. számú eseti döntésében kialakult joggyakorlat a hitelezői igény bejelentésének időpontjában még nem volt ismert, ezért az akkori joggyakorlatnak (BH2001.240.) megfelelően kell a követelését nyilvántartásba venni.
- [12] A Kúria megállapította, hogy a felszámoló csak a határidőn belül bejelentett igények közötti nyilvántartásba vételre kötelező rész tekintetében támadta meg a jogerős végzést. A felülvizsgálati eljárásban ezért csak abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a határidőben, illetve a határidőn túl érkezett igények között kell-e az indítványozó hitelező követelését nyilvántartásba venni.
- [13] A Kúria megállapította, hogy tévedett a másodfokú bíróság, amikor az indítványozó igényét a határidőben érkezett hitelezői igények között rendelte nyilvántartásba venni. A hitelezővé váláshoz a pénzkövetelés bejelentőjének mind a két törvényi feltételt teljesítenie kell. Ahogyan azt a BH2015.15. számú eseti döntés is tartalmazza, az nem vitás, hogy a Csódtv. nem állapít meg külön határidőt a nyilvántartásba vételi díj befizetésére. A Csódtv. 46. § (7) bekezdése azonban egyértelműen fogalmaz: a nyilvántartásba vételhez elengedhetetlen a nyilvántartásba vételi díj befizetése és ennek felszámoló részére történő igazolása. Ennek megfelelően valamennyi Céglőnyben megjelenő felszámolást megindító hirdetményben megtalálható a bíróság felhívása a nyilvántartásba vételi díj 40 napon belül történő befizetésére és annak a felszámoló részére történő igazolására. Enélkül ugyanis a felszámoló nem tudja a követelést hitelezői igényként figyelembe venni, a törvényben előírtak szerint megvizsgálni és besorolni [Csódtv. 46. § (6) bekezdés]. A bejelentett, de nyilvántartásba vételi díjat nem fizetett követelés jogosultja nem rendelkezik a hitelező jogosítványával, a felszámolónak a bejelentett igényét nem is kell megvizsgálnia mindaddig, amíg a nyilvántartásba vételi díj befizetése meg nem történik. A felszámolási eljárás rendelkezéseiből egyértelműen az következik, hogy a hitelezőnek, amennyiben ilyen minőségben a felszámolási eljárásban részt akar venni, a bíróság felhívásának megfelelően a nyilvántartásba vételi díjat a 40 napos határidőn belül be is kell fizetnie. Ha az igénybejelentési határidőn belül bejelentkezik, de a nyilvántartásba vételi díjat csak a bejelentési határidőn túl fizeti meg, úgy az igényét határidőn túl bejelentő hitelezőként vehető figyelembe, mert a hitelezőként történő nyilvántartásba vétel együttes feltételei közül a másodikat csak az igénybejelentési határidőn túl teljesítette.
- [14] A Kúria álláspontja szerint annak nincs jelentősége, hogy a hivatkozott BH csak 2015-ben jelent meg, mert 2009-hez képest a törvénynek ez a rendelkezése – be kell jelenteni a követelést és a nyilvántartásba vételi díjat

is be kell fizetni – nem változott. A bíróság a Céglőnyben megjelent végzésében felszólította a hitelezőket a nyilvántartásba vételi díj 40 napon belül a bírósági Gazdasági Hivatalhoz történő befizetésére, tehát nem hivatkozhat az indítványozó arra, hogy nem volt tisztában azzal, hogy hova kell teljesíteni a befizetendő összeget. Az indítványozó továbbá maga is csak akkor nyújtotta be a kifogást a felszámolóval szemben, amikor a nyilvántartásba vételi díjat már befizette, ebből következően maga is úgy ítélte meg, hogy a két feltétel együttes teljesítése szükséges a hitelezővé váláshoz.

- [15] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Csódtv. szabályozási hiányosságai miatt kérte annak pontosítását. Álláspontja szerint sérti a jogbiztonságot, hogy a Csódtv. nem szabályozza, hogy a felszámolási eljárásban a hitelező meddig köteles a regisztrációs díjat megfizetni.
- [16] Az Abtv. 27. §-a alapján Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 25. cikk (3) bekezdésének sérelmére hivatkozva a Kúria Gfv.VII.30.048/2016/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kezdeményezte. Az indítványozó szerint sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, hogy a Budapest Környéki Törvényszék a tartozás elismerés alapján fennálló hitelezői igényét jelentős késedelemmel bírálta el, és csak az eljárás felfüggesztése után keletkezett aktákat küldte meg a Kúriának. A Kúria ezáltal nem vonta le helyesen a tényállást és nem értékelte az előzményi iratokból a jogilag releváns tényeket, így azt, hogy az alapul fekvő ügyben, a hitelezői igény vitatásában maga a felszámoló sem hivatkozott arra, hogy a regisztrációs díj határidőn túl került volna befizetésre. Kifogásolta, hogy a Kúria rosszul választotta meg a felszámolási eljárásra vonatkozó jogszabályt és joggyakorlatot. Véleménye szerint jelen ügy elbírálására a felszámolási kérelem bíróságra történő beadásának napjakra, a 2009. június 9-én hatályos Csódtv. rendelkezéseit, az arra vonatkozó jogértelmezést, s így a BH2001.240. számú eseti döntést kell alkalmazni. Sérelmezte, hogy a Kúria a regisztrációs díj befizetésére nem az egyéves jogvesztő határidőt vette figyelembe, hanem a BH2015.15. számú eseti döntés alapján a bíróság felszámolási eljárást elrendelő végzésének a Céglőnyben történő megjelenéstől számított 40 napon belüli befizetését, mely joggyakorlat a hitelezői igény bejelentésének időpontjában még nem volt ismert. Álláspontja szerint a Kúria összemosta a hitelezői igény bejelentésének és a regisztrációs díj befizetésének határidejét. A Kúria joggyakorlata kiszámíthatatlan, és a Fővárosi Ítéltábla jogértelmezését leszűkíti.
- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [18] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Csódtv. szabályozási hiányosságai miatt kérte annak pontosítását. Álláspontja szerint sérti a jogbiztonságot, hogy a törvény nem szabályozza, hogy a felszámolási eljárásban a hitelező meddig köteles a regisztrációs díjat megfizetni. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ezen indítványi eleme tartalmában mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul, annak kezdeményezésére azonban az indítványozó nem jogosult. Az Abtv. 46. §-a értelmében mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítására kizárólag hivatalból van mód [24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [99]; 3283/2014. (XI. 11.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [19] 2.2. A Kúria végzését támadó alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésével összefüggésben nem elégíti ki az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményt. A hivatkozott Abtv.-rendelet értelmében alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelme miatt lehet előterjeszteni. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. E rendelkezés a Kúriának a bírósági szervezeten belül betöltött feladatáról (jogegység biztosítása), ennek érdekében pedig jogegységi határozat hozatalára való felhatalmazásról szól, az indítványozónak nem biztosít alanyi alkotmányos jogot [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]].
- [20] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdeemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.

- [21] Az indítványozó szerint sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, hogy a bíróság a tartozáselismerés alapján fennálló hitelezői igényét jelentős késedelemmel bírálta el. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy még ha sérül is az észszerű időben való elbírálás követelménye az eljárás felfüggesztése, megismétlése, illetve a jogorvoslati eljárások miatt, az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a konkrét ügyben arra, hogy az adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [16]–[20], 3249/2016 AB végzés, Indokolás [19]}.
- [22] Az indítványozó panasz-beadványában hivatkozott továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének megsértésére is. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]} – lehet alapítani.
- [23] A visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a „jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott tilalom adja, miszerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé”. {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]} Alaptörvény-ellenesnek minősül a jogszabály emellett akkor is, ha maga a hatálybaléptetés ugyan nem visszamenőlegesen történt, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]}. Mindezekhez kapcsolódóan a jogalkalmazást érintően alaptörvény-ellenesség csak a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben vethető fel, tehát akkor, ha a jogvitára okot adó eseménykor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]–[16]}.
- [24] A Kúria megállapította, hogy annak nincs jelentősége, hogy az indítványozó által hivatkozott BH csak 2015-ben jelent meg, mert 2009-hez képest a törvénynek ez a rendelkezése – be kell jelenteni a követelést és a nyilvántartásba vételi díjat is be kell fizetni – nem változott. A bíróság a Cégek Közlönyben megjelent végzésében felszólította a hitelezőket a nyilvántartásba vételi díj 40 napon belül a bírósági Gazdasági Hivatalhoz történő befizetésére. Az indítványozó továbbá maga is csak akkor nyújtotta be a kifogást a felszámolóval szemben, amikor a nyilvántartásba vételi díjat már befizette, így maga is úgy ítélte meg, hogy a két feltétel együttes teljesítése szükséges a hitelezővé váláshoz.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra, egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. A rendes bíróságok feladata, hogy az ügyben releváns jogszabályokat értelmezzék és alkalmazzák, mint ahogy az is, hogy eldöntsék: alkalmazható-e egy korábbi ügyben hozott határozat az adott tényállásra, avagy sem. Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.

- [26] 3. Mivel a fentiek szerint az alkotmányjogi panasz – részben az indítványozói jogosultság hiánya, részben pedig az Abtv. 27. §-ában, valamint 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában – nem felel meg a befogadhatóság törvényben előírt feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *c)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. június 13.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1715/2016.

